

Ekologiczny aspekt funkcjonowania innych polityk sektorowych

Ekologiczną politykę prowadzić musi nie tylko resort ochrony środowiska i związane z nim podmioty. Polityka państwa, chyba we wszystkich obszarach swojej działalności, bierze pod uwagę zagadnienia ochrony środowiska.

Kwestie emisji spalin, badań technicznych pojazdów, oddziaływania autostrad na środowisko czy przewozu zwierząt mają istotny wpływ na politykę transportową. Ważny jest także wybór środków transportu – można korzystać z drogowego, kolejowego, lotniczego, rzecznoego. Obecna struktura przewozowa w Polsce nie jest optymalna z ekologicznego punktu widzenia.

Polityka rolna uwzględnia takie zagadnienia, jak ochrona gruntów i stosowanie nawozów. Jakość produkowanej żywności zależy w znacznym stopniu od warunków środowiska naturalnego. Sama zaś ma wpływ nie tylko na zdrowotność ludności, ale również bezpośrednio na gospodarkę (możliwość eksportu).

Większość energii elektrycznej w Polsce czerpana jest z elektrowni węglowych. Szkodliwość emisji spalin ograniczana jest przez stosowanie odpowiednich urządzeń filtrujących. Pod uwagę brane jest także wykorzystywanie innych niż węgiel źródeł. Szczególnie warto zwrócić uwagę na korzystanie z odnawialnych źródeł energii. Oczywiście na miarę możliwości istniejących w Polsce. [1]

Przedsiębiorstwa przemysłowe muszą liczyć się z koniecznością przestrzegania licznych norm ochrony środowiska. Firmy działające w zgodzie z przepisami o ochronie środowiska unikają więc ponoszenia kar i opłat. Polityka przemysłowa państwa musi więc promować rozwój właśnie takich przedsiębiorstw. Powinno to również znajdować odbicie w

procesach restrukturyzacji niewydolnych gałęzi przemysłu (na co zwraca się szczególną uwagę w Unii Europejskiej).

Nikogo chyba nie trzeba przekonywać, jak istotne jest znaczenie stanu środowiska dla turystyki. Ta coraz ważniejsza gałąź polskiej gospodarki nie powinna napotykać tu na bariery rozwojowe. Wsparcie turystyki ze strony państwa właśnie poprzez działania mające na celu poprawę stanu przyrody może okazać się wyjątkowo efektywne.

Istnieją obszary kraju, np. Górny Śląsk, wymagające szczególnego zaangażowania z powodu degradacji środowiska. Dobra polityka regionalna powinna to uwzględnić, jest to bowiem czynnik warunkujący dalszy rozwój niektórych terenów. W tej dziedzinie można znaleźć przykłady w Europie Zachodniej (Zagłębie Ruhry).

Szczególnie istotna z ekologicznego punktu widzenia jest polityka edukacyjna. Trzeba zwracać uwagę na takie zagadnienia, jak propagowanie przyjaznych dla środowiska modeli zachowań w celu wytworzenia świadomości ekologicznej u ludzi młodych. Warto zwrócić na to uwagę przy okazji tworzenia planów reformy oświatowej w Polsce.

Ochrona środowiska w Polsce jest jednym z podstawowych czynników warunkujących rozwój cywilizacyjny i ekonomiczny kraju. Z czasem docenia to coraz więcej ludzi. Jak wynika z przeprowadzanych badań, świadomość ekologiczna społeczeństwa powoli, ale jednak rośnie. Ludzie dostrzegają związek pomiędzy stanem środowiska a jakością ich życia.

Dużą szansą dla Polski jest integracja z Unią Europejską. Wymusi ona wprowadzenie dosyć rygorystycznych i często kosztownych, ale korzystnych dla środowiska przepisów. Z drugiej jednak strony, będziemy mogli liczyć na wsparcie finansowe, technologiczne i organizacyjne z Zachodu, gdyż nawet już teraz cele ekologiczne są jednymi z najchętniej wspomaganych przez Unię. Z pewnością bilans będzie korzystny dla obu stron. Optymistyczny jest fakt, że w Polsce robi się

wiele, aby z tej szansy korzystać.

Normy ochrony środowiska są częścią dorobku prawnego w wielu dziedzinach. Można tu wymienić politykę transportową, regionalną, rolną, przemysłową, energetyczną czy obronną (II filar Unii Europejskiej). Kwestie te są ze sobą wzajemnie powiązane, czasami trudno więc wyraźnie rozgraniczyć politykę ochrony środowiska od przemysłowej czy energetycznej. Poszczególne aspekty zachodzą na siebie. [2]

Normy ekologiczne w dziedzinie transportu samochodowego dotyczą poziomu hałasu, spalin, hamulców, lusterek wstecznych, świateł pozycyjnych, przyczep, osłon tylnych kół. Problemem jest brak terenów wymaganych dla budowy infrastruktury transportu. Bardziej efektywne wykorzystanie istniejącej infrastruktury mogłoby przyczynić się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji i hałasu do środowiska. Byłoby to możliwe poprzez racjonalne powiązanie transportu drogowego i kolejowego. Spośród krajów Unii szczególnie ostre normy w tej dziedzinie posiada Austria. Zwraca się uwagę na promocję [3] transportu masowego, który wyrządza mniej szkód ekologicznych niż indywidualny.

Polityka regionalna koncentruje się na obszarach dotkniętych szczególnymi problemami. Należą do nich m.in. tereny przemysłowe, gdzie wyraźne są skutki, jakie wywarła industrializacja na środowisko. Innym aspektem polityki regionalnej jest współpraca transgraniczna. Wspólne rozwiązywanie problemów ekologicznych przez państwa sąsiadujące ze sobą podnosi efektywność przedsięwzięć. Trzeba mieć na uwadze fakt, iż czynniki zagrażające środowisku nie znają granic politycznych. Można tu wymienić takie przedsięwzięcia jak pierwszy euroregion „Euregio” (z 1958 roku) – obszar na granicy Niemiec i Holandii, euroregion „Neisse-Nisa-Nysa” (powołany w 1991) obejmujący obszary przygraniczne Niemiec, Polski i Czech (problemy ochrony środowiska dotyczą tu głównie przeciwdziałania skutkom eksploatacji węgla brunatnego). [4]

Dbłość o środowisko była również jednym z celów powołania w 1993 roku na granicy polsko- niemieckiej euroregionu Sprewa-Nysa-Bóbr. Spore nakłady na środowisko zawarte zostały w programie Interreg II (1994-1999), który ma na celu przygotowanie obszarów granicznych do procesu jednoczenia (np. poprzez powiązanie sieci energetycznych i transportowych). Inne inicjatywy regionalne, które dotyczą również ochrony środowiska, to Rechar II (1994-1997) – wspieranie przekształceń na dotkniętych spadkiem produkcji i zatrudnienia obszarach wydobywania węgla, Resider II (1994-1999) wspomaganie konwersji i adaptacji obszarów dotkniętych przemysłem hutniczym, Urban (1994-1999) – wspieranie działalności w dziedzinie polityki urbanizacyjnej.

Pierwszoplanowe miejsce w działalności Unii Europejskiej – szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę nakłady finansowe – zajmuje wspólna polityka rolna. Tutaj także podejmuje się działalność mającą na celu ochronę środowiska. Dostrzeżono problem degradacji środowiska obszarów wiejskich, którego przyczyną jest odejście od tradycyjnych metod produkcji i zastąpienie ich nowoczesnymi. Zwrócono uwagę na kwestię nadmiernego nawożenia i używania środków ochrony roślin. Nawet przy natychmiastowym zaniechaniu stosowania nawozów sztucznych resztki azotu, które przedostały się do wód gruntowych, pozostaną tam przez około 20 lat. Wyrazem zrozumienia problemu jest rozporządzenie, w którym określono warunki przyznawania pomocy „obszaram ekologicznie wrażliwym”.

Jeden z artykułów dotyczy „wprowadzania i utrzymywania praktyk rolniczych zgodnych z ochroną środowiska i zasobami naturalnymi lub zachowaniem krajobrazu (pejzażu).” Istnieją też programy pozwalające rolnikom, którzy zobowiążą się stosować w ciągu pięciu lat odpowiednie techniki uprawy ziemi, otrzymywać dopłaty.[5]

Warto jeszcze wspomnieć o istnieniu w bogatych krajach Europy swoistej mody na kupowanie „ekologicznej” żywności. Jest ona produkowana bez użycia środków chemicznych na obszarach o

czystym środowisku. Mimo że kosztuje więcej, bez problemu znajduje nabywców.

Na ochronę środowiska zwraca się uwagę również przy okazji prowadzenia polityki przemysłowej i związanej z nią badawczo-rozwojowej. Po pierwsze – trzeba zapewnić należytą ochronę środowiska przed wpływem przemysłu. Nakłady na likwidowanie szkód ekologicznych mogą bowiem przewyższyć zyski z funkcjonowania przemysłu. Po drugie – nowe technologie nie tylko wypierają stare, bardziej szkodliwe dla środowiska, ale również umożliwiają efektywniejszą naprawę szkód ekologicznych. Większość krajów Unii przeznaczą na badania naukowe i rozwój technologiczny ponad 2% PKB.

Istotną kwestią są działania prowadzone w dziedzinie energetyki. Oprócz określenia poziomów emisji przez elektrownie zasadniczą kwestią jest problem wyboru źródeł energii. Trzeba dokonywać wyboru pomiędzy węglem, ropą, gazem, energią jądrową a źródłami odnawialnymi, jak wiatr, słońce czy woda. Uwagę zwraca się tu nie tylko na samą niską cenę i opłacalność, ale także na skutki, jakie określony wybór wywrze na środowisko. Istotny wydaje się też brak przyzwolenia społecznego na budowę nowych elektrowni jądrowych.

Z zagadnieniami ochrony środowiska należy się liczyć w wielu dziedzinach działalności w ramach Unii Europejskiej. Problem ten staje się coraz bardziej dostrzegany i wydaje się, że Wspólnota jest skłonna zwracać na niego coraz większą uwagę. Nowego wymiaru nabiera w kontekście planów powiększenia Unii o kraje Europy Środkowej. Tam bowiem problemy ekologiczne mają często zupełnie inną postać niż na Zachodzie. Integracja polityki ochrony środowiska w skali całej Europy może tylko przyczynić się do zwiększenia jej efektywności.

[1] Dz. U. z dnia 11 lipca 1995 r., Nr 79, poz. 399. Ustalania kar pieniężnych dotyczy też Rozporządzenie Rady Ministrów z

dnia 20 czerwca 1995 w sprawie zasad i trybu ustalania kar pieniężnych za naruszanie warunków, jakim powinny odpowiadać ścieki wprowadzane do wód lub do ziemi, oraz współczynników różnicujących wysokość kar pieniężnych (Dz. U. z dnia 11 lipca 1995 r., Nr 79, poz. 400)

[2] K. Górka, B. Podskrobko, W. Radecki, Ochrona środowiska. Problemy społeczne, ekonomiczne i prawne, Warszawa 1998, s.274 – 276

[3] Ibidem, s. 276

[4] L. Ciamaga, E. Latoszek, K. Michałowska-Gorywoda, L. Oręziak, E. Teichmann, Unia Europejska, Warszawa 1998, s. 205-207

[5] Ibidem, s. 162-163

Jeśli potrzebujesz pomocy w napisaniu pracy z zakresu ochrony środowiska, to polecamy serwis [pisanie prac](#) - prace z ekologii i innych kierunków pisane na (prawie) każdy temat.